

Sygn. akt V KK 229/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Sobczak

SSA del. do SN Dariusz Kala

Protokolant Anna Kowal

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Krzysztofa Parchimowicza,
w sprawie **A. S.**

oskarżonego z art. 56 ust. 3 ustawy z dn. 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 15 stycznia 2014 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora Prokuratury Okręgowej w K.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 28 marca 2013 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 września 2012 r.,

**uchyła zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 3 września 2012 r. oskarżony A. S. uznany został za winnego m.in. tego, że w okresie od wiosny 2008 roku do 21 marca 2010 roku w Ś., i innych miejscowościach brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej w skład której wchodziły ustalone osoby, przy czym w okresie od wiosny 2008 roku do lipca 2009 roku grupą tą kierował wspólnie z ustaloną osobą, zaś zorganizowana grupa przestępcza miała na celu popełnienie przestępstw polegających na wewnątrzspółnotowym nabywaniu środków odurzających i substancji psychotropowych oraz obrocie środkami odurzającymi i substancjami psychotropowymi poprzez ich dalszą dystrybucję na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, tj. przestępstwa z art. 258 § 1 i 3 k.k. i za to na podstawie art. 258 § 3 k.k. wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności.

Od tego wyroku apelację wniósł m.in. obrońca oskarżonego zaskarżając go także w części dotyczącej skazania za ten czyn.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 28 marca 2013 r. uniewinnił oskarżonego od popełnienia tego czynu, a kosztami postępowania w tej części obciążył Skarb Państwa.

Kasację od tego wyroku na niekorzyść oskarżonego w części dotyczącej tego rozstrzygnięcia wniósł prokurator i zarzucił:

1. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego mające wpływ na treść orzeczenia, polegające na niedokonaniu przez Sąd drugiej instancji wszechstronnej kontroli odwoławczej uznając, że brak było dowodów uzasadniających przypisanie winy i sprawstwa oskarżonemu, a ich ocena przeprowadzona przez Sąd Okręgowy była błędna co w konsekwencji doprowadziło do reformacji wyroku Sądu pierwszej instancji, pomimo że został wydany z rażącym naruszeniem art. 7 § 1 k.p.k. oraz art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 i 2 k.p.k. i art. 410 k.p.k. poprzez dowolną i sprzeczną z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę zgromadzonego materiału dowodowego nie podając przekonywujących przesłanek orzeczenia, a także nie odniósł się do wszystkich istotnych faktów i dowodów zgromadzonych w sprawie, które miały znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia i skoncentrował się jedynie na wskazaniu okoliczności mogących świadczyć o tym, że A. S. nie dopuścił się czynu polegającego na kierowaniu zorganizowaną

grupą przestępczą opisanym w art. 258 § 3 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do oceny materiału dowodowego z naruszeniem zasady określonej w art. 7 § 1 k.p.k.;

2. rażąco obrazę przepisu prawa materialnego, mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a odnoszącą się do art. 258 § 3 k.k. polegającą na uznaniu, że oskarżony A. S. nie kierował zorganizowaną grupą przestępczą i w niej nie uczestniczył, gdyż udział pozostałych osób sprowadzał się do doraźnego współdziałania między sobą o czym świadczyć miał graficzny schemat analizy transakcji narkotykowych, podczas gdy prawidłowa ocena wszystkich okoliczności przestępstwa, zachowanie się poszczególnych osób w realizacji znamion zbrodni polegającej na wewnątrzspółnotowym nabywaniu i dostawy narkotyków na terytorium Polski odbywało się poprzez ścisły podział ról i zadań poszczególnych jej członków, wśród których byli zleceniodawcy, organizatorzy narkotyków na terenie Holandii, kurierzy oraz odbiorcy narkotyków w Polsce, a w ramach której to określone osoby wykladały na środki odurzające i substancje psychotropowe pieniądze, dzieliły się dochodem z ich sprzedaży, opłacały dostawców, reklamowały wadliwy „towar”.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy w zaskarżonej części do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna. Trafnie podniesiono zarzut rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 437 § 2 k.p.k., co mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku. Przede wszystkim należy podkreślić, że celem kontroli odwoławczej jest sprawdzenie w granicach środka odwoławczego prawidłowości orzeczenia sądu pierwszej instancji pod kątem podstaw uchylenia lub zmiany orzeczenia wymienionych w art. 438 k.p.k., a poza granicami tego środka tylko w wypadkach wskazanych w ustawie. W apelacji obrońca w zakresie dotyczącym skazania za czyn opisany w pkt 17 wyroku postawił zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę polegający na uznaniu, że stan dowodów nie wskazuje, aby oskarżony A. S. wraz z K. S. zorganizował grupę przestępczą, współkierował

nią i był jej członkiem. Wskazał więc na podstawie do zmiany wyroku w oparciu o art. 438 pkt 3 k.p.k. i w związku z tym domagał się uniewinnienia oskarżonego.

W takim stanie procesowym Sąd odwoławczy powinien w pierwszej kolejności skontrolować zaskarżony wyrok pod kątem zasadności tego zarzutu. Natomiast z uzasadnienia wyroku tego Sądu wynika, że Sąd pierwszej instancji dopuścił się obrazy art. 424 § 1 k.p.k., choć w apelacji nie został podstawiony taki zarzut (art. 438 pkt 2 k.p.k.). W dalszej części uzasadnienia Sąd Apelacyjny stwierdził, że w ustaleniach faktycznych na stronach 1-18 uzasadnienia Sądu pierwszej instancji brak jest opisu okoliczności wskazujących na działanie A. S. w grupie przestępczej.

Zauważyć jednak należy, że niespełnienia wymogów z art. 424 k.p.k. nie może stanowić samodzielnej podstawy zmiany lub uchylenia wyroku, skoro jest to uchybienie o charakterze procesowych (art. 438 pkt 2 k.p.k.), co wymaga wykazania możliwego wpływu na treść orzeczenia. Jednak uzasadnienie sądu sporządza po wydaniu wyroku. Tym samym naruszenie art. 424 k.p.k. nie może mieć wpływu na jego treść. Natomiast braki w zakresie elementów składowych uzasadnienia mogą prowadzić do wniosku, że sąd pierwszej instancji nieprawidłowo wydał wyrok. Uzasadnienie wyroku odzwierciedla bowiem proces podejmowania przez sąd decyzji co do *meritum* sprawy. Dlatego też brak w uzasadnieniu wymaganych ustaleń faktycznych, wskazania dowodów, z których one wynikają, oceny tych dowodów lub rozważań prawnych, czy przytoczenia okoliczności dotyczących zastosowanych środków represji karnej prowadzi do swoistego domniemania, że wyrok został błędnie wydany.

Przechodząc na grunt rozpoznawanej sprawy trzeba stwierdzić, że stanowisko Sądu Apelacyjnego, iż w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego nie ma poczynionych ustaleń faktycznych co do działania i kierowania przez oskarżonego grupą przestępczą, oznacza uchybienie w postaci błędu „braku” (art. 438 pkt 3 k.p.k.), które może świadczyć o nieprawidłowym procesie wyrokowania w kwestii związanej z wypełnieniem przez oskarżonego znamion zarzucanego mu przestępstwa.

Jednak uważa analiza przedstawionych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych może również prowadzić do wniosku, że w zakresie dotyczący

przypisania przestępstwa z art. 258 § 1 i 3 k.k. Sąd ten takie ustalenia poczynił. Wyraźnie bowiem w uzasadnieniu (str. 9 i nast.) Sąd Okręgowy wskazał na organizatorów przestępnego procederu, ustalił sposób jego realizacji i podział ról odnośnie do poszczególnych osób oraz wymienił, które z nich wydawały polecenia, a które były ich wykonawcami, jaki był podział zysku oraz czas trwania i częstotliwość przestępnych zachowań. Tak więc z punktu widzenia znamion przestępstwa z art. 258 § 1 i 3 k.k. Sąd pierwszej instancji czynił ustalenia faktyczne. Inną natomiast kwestią jest to, czy są to ustalenia prawidłowe i czy wynikają one z przeprowadzonych dowodów. Natomiast w części prawnej uzasadnienia Sąd pierwszej instancji przeprowadził analizę tych ustaleń pod kątem wypełnienia znamion przestępstwa z art. 258 § 1 i 3 k.k.

Sąd Apelacyjny, pomimo stwierdzenia braku wymaganych ustaleń faktycznych dokonał jednak, jak należy wnioskować z przedstawionych rozważań, oceny prawnej przypisania przestępstwa z art. 258 § 1 i 3 k.k. Sąd ten stwierdził bowiem, że oskarżony działał w ramach współsprawstwa do każdego z czynów a nie w ramach zorganizowanej grupy przestępczej. Jako dodatkowy argument powołał się przy tym na schemat znajdujący się na karcie 1571 (graficzny opis transakcji narkotykowych), choć nie wyjaśnił, jakie to okoliczności wynikające z tego opisu są istotne dla wydanego orzeczenia. Z tej części rozważań Sądu Apelacyjnego należałoby wnioskować, że oskarżony został uniewinniony, gdyż jego zachowanie nie wypełniło znamion strony przedmiotowej przestępstwa z art. 258 § 1 i 3 k.k. (art. 438 pkt 1 k.p.k.). Jednak w podsumowaniu rozważań Sąd Apelacyjny stwierdził, że: „Sąd Okręgowy nie wykazał żadnymi dowodami istnienia po stronie A. S. ustawowych przesłanek do przyjęcia, że działał on w ramach zorganizowanej grupy przestępczej (a pewnym okresie nawet nią kierował)”. Nie wiadomo przy tym jakie po stronie oskarżonego powinny zaistnieć „ustawowe przesłanki”. Ten fragment rozważań może z kolei wskazywać, że podstawą uniewinnienia było nieudowodnienie sprawstwa w popełnieniu przestępstwa z art. 258 § 1 i 3 k.k., a więc naruszenie przez Sąd pierwszej instancji art. 5 § 1 k.p.k. (art. 438 pkt 2 k.p.k.).

Tak przedstawione motywy orzeczenia czynią zasadny zarzut kasacji, że Sąd odwoławczy wydając wyrok uniewinniający rażąco naruszył art. 437 § 2 k.p.k., gdyż nie wiadomo, jakie dowody pozwalały na wydanie orzeczenia

reformatoryjnego. Z uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego nie wynika jednoznacznie, dlaczego oskarżony został uniewinniony (art. 424 § 1 w zw. z art. 458 k.p.k.). Świadczy to o nieprawidłowo przeprowadzonej kontroli odwoławczej (art. 433 § 1 i 2 k.p.k.). Tym samym rażąco naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku. W takiej sytuacji bezprzedmiotowe jest odnoszenie się do drugiego zarzutu kasacji, skoro kwestia wypełnienia znamion przestępstwa z art. 258 § 3 k.k. powinna zostać oceniona dopiero w wypadku stwierdzenia, że ustalenia faktyczne są prawidłowe.

Z tych też względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Rozpoznając ponownie apelację obrońcy Sąd Apelacyjny powinien przede wszystkim ocenić zarzut dotyczący błędu w ustaleniach faktycznych, a następnie, czy na podstawie ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji prawidłowa jest ocena prawna zachowania oskarżonego. Sąd Apelacyjny powinien przy tym przeanalizować poglądy orzecznictwa i doktryny co do pojęcia „zorganizowana grupa przestępcza”, gdyż wskazuje się tam, że sposób organizacji grupy może być dość luźny, albowiem nie wymaga się ścisłego zestrukturyzowania i zhierarchizowania (por. orzeczenia dostępne w *Portalu Orzeczeń Sądów Powszechnych* <http://orzeczenia.ms.gov.pl> – wyroki: Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 lutego 2012 r., sygn. akt II AKa 252/11; Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 lipca 2013 r., sygn. akt II AKa 227/13; Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 16 lipca 2009 r., sygn. akt II AKa 150/09; Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 października 2012 r., sygn. akt II AKa 72/12 i z dnia 25 września 2012 r., sygn. akt II AKa 69/12 oraz piśmiennictwo m.in.: O. Krajniak, *Zorganizowane grupy przestępcze. Studium kryminalistyczne*, Warszawa 2011; J. Duży, *Zorganizowana przestępczość podatkowa w Polsce. Zwalczenie przestępczego nadużycia mechanizmów podatków VAT i akcyzowego*, Warszawa 2013; M. Bryła, *Porozumienie, zorganizowana grupa, związek przestępczy, jako formy organizacyjne przestępczości zorganizowanej*, Prokuratura i Prawo 3/2000; A. Michalska – Warias, *Przestępczość zorganizowana i prawnokarne formy jej przeciwdziałania*, Lublin 2006; R. Zawłocki, *Przestępczość zorganizowana w ujęciu materialnoprawnym* (w:) P. Wiliński (red.) *Prawo wobec wyzwań współczesności*. Tom II, Poznań 2005; M. Kalitowski (w:) L. Tyszkiewicz, S. Hoc, A. Wąsek, W.

Filipkowski, J. Bojarski, Z. Siwik, M. Kulik, M. Bojarski, W. Radecki, P. Hofmański, Z. Sienkiewicz, L. Wilk, O. Górniok, M. Filar, M. Kalitowski, L. K. Paprzycki, E. Pływaczewski, E. M. Guzik-Makaruk, R.A. Stefański, *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. III, Warszawa 2012 komentarz do art. 258 k.k.; M. Szwarczyk, A. Michalska-Warias, T. Bojarski, J. Piórkowska-Flieger, *Kodeks karny. Komentarz*, wyd. V, Warszawa 2011 komentarz do art. 258 k.k.; E. Pływaczewski, A. Sakowicz (w:) O. Górniok, W. Kozielowicz, E. Pływaczewski, B. Kunicka-Michalska, R. Zawłocki, B. Michalski, A. Sakowicz, J. Skorupka, *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do artykułów 222-316. Tom II*, wyd. 4, Warszawa 2010 komentarz do art. 258 k.k.; Z. Cwiąkalski (w:) A. Barczak-Oplustil, M. Bielski, G. Bogdan, Z. Cwiąkalski, M. Dąbrowska-Kardas, P. Kardas, J. Majewski, J. Raglewski, W. Wróbel, A. Zoll, M. Szewczyk, *Kodeks karny. Część szczególna. Tom II, Komentarz do art. 117-277 k.k.*, wyd. 4, Warszawa 2013 komentarz do art. 258 k.k.)

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.